

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่อง “การบริหารจัดการศึกษาของวัดพระปฐมเจดีย์ราชวรมหาวิหารในสมัยที่พระธรรมปริยัติเวที (สุเทพ ศุสุสธมฺโม) เป็นเจ้าอาวาส” เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ที่รวบรวมข้อมูลในลักษณะพหุวิธี (Multi-Method) ประกอบด้วยการศึกษาเอกสาร (Documentary) สัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) และการสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ สังเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1)การบริหารจัดการศึกษาของวัดพระปฐมเจดีย์ราชวรมหาวิหารในสมัยที่พระธรรมปริยัติเวที(สุเทพ ศุสุสธมฺโม) เป็นเจ้าอาวาส 2)รูปแบบ/แนวทางการบริหารจัดการศึกษาของวัดพระปฐมเจดีย์ราชวรมหาวิหารในสมัยที่พระธรรมปริยัติเวที(สุเทพ ศุสุสธมฺโม) เป็นเจ้าอาวาส และ3)รูปแบบ/แนวทางการส่งเสริมสนับสนุนการบริหารจัดการศึกษาของพระธรรมปริยัติเวที (สุเทพ ศุสุสธมฺโม) ในฐานะ เจ้าคณะภาค 15 ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วยพระธรรมปริยัติเวที (สุเทพศุสุสธมฺโม) ซึ่งเป็นบุคลากรหลักสำคัญ รวมทั้ง ผู้เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการศึกษาของวัดพระปฐมเจดีย์ราชวรมหาวิหารอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐมและผู้เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการศึกษาของพระธรรมปริยัติเวที (สุเทพศุสุสธมฺโม)ในฐานะเจ้าคณะภาค 15(จังหวัดราชบุรี จังหวัดสมุทรสงคราม จังหวัดเพชรบุรี และจังหวัดประจวบคีรีขันธ์)

การวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยขั้นตอนต่าง ๆ ได้แก่ ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย และระเบียบวิธีวิจัย ซึ่งประกอบด้วย แผนแบบการวิจัย ประชากร กลุ่มตัวอย่าง ตัวแปรที่ศึกษา เครื่องมือและการสร้างเครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล โดยมีรายละเอียดดังนี้

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

เพื่อให้การวิจัยดำเนิน ไปสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ถูกต้องตามระเบียบวิธีวิจัย และบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้กำหนดขั้นตอนการดำเนินการวิจัยเป็นสองขั้นตอน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การจัดเตรียมโครงการวิจัย

ผู้วิจัยจัดเตรียมโครงการวิจัยอย่างเป็นระบบตามระเบียบวิธีการดำเนินการวิจัย เริ่มต้นด้วยการกำหนดกรณีศึกษา ในการวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการศึกษาของวัดพระปฐมเจดีย์ราชวรมหาวิหารในสมัยที่พระธรรมปริยัติเวที (สุเทพ ศุภสุธรรมโม) เป็นเจ้าอาวาส” ครั้งนี้ การเลือกกรณีศึกษาเป็นขั้นตอนสำคัญที่สุดขั้นตอนหนึ่ง เพราะผู้วิจัยต้องเลือกกรณีศึกษาที่มีความเหมาะสมที่สุดสำหรับเรื่องที่จะศึกษา ดังนั้นผู้วิจัยโดยความเห็นชอบของอาจารย์ที่ปรึกษาจึงได้กำหนดกฎเกณฑ์ในการคัดเลือกกรณีศึกษาขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับหัวข้องานวิจัย ผู้วิจัยจึงเลือกกรณีศึกษาเพียงตัวอย่างเดียว เพื่อสามารถที่จะศึกษาตัวแปรที่เกิดขึ้นในการวิจัยอย่างหลากหลาย (Bogan and BiKlen)¹ สำหรับการเลือกกรณีศึกษานั้น ผู้วิจัยโดยความเห็นชอบของอาจารย์ที่ปรึกษาเลือกกรณีศึกษาโดยวิธีเจาะจง (purposive sampling) ซึ่งพิจารณาจากคุณสมบัติที่ตั้งไว้ (criterion –based sampling) ประกอบด้วย

1. เป็นวัดที่มีการจัดการศึกษาที่สามารถเป็นแบบอย่างที่ดีได้ และได้รับการยอมรับจากผู้เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา ทั้งในสถาบันสงฆ์และสถาบันทางสังคมอื่น เป็นอย่างดี
2. มีผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่งผู้บริหารระดับเจ้าอาวาส หรือเจ้าคณะภาคขึ้นไป
3. มีผลงานเป็นที่ปรากฏในการบริหารการจัดการศึกษา ทั้งที่เป็นเอกสาร และเป็นที่ยอมรับของสาธารณะ ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดกรณีศึกษา คือ วัดพระปฐมเจดีย์ราชวรมหาวิหารสมัยที่พระธรรมปริยัติเวที (สุเทพ ศุภสุธรรมโม) เป็นเจ้าอาวาส เพราะเป็นวัดขนาดใหญ่ชนิดราชวรมหาวิหารและจัดการศึกษามาเป็นระยะเวลาอันยาวนานรวมทั้งมีผลงานด้านการจัดการศึกษาเป็นที่ปรากฏ ประกอบกับพระธรรมปริยัติเวที (สุเทพ ศุภสุธรรมโม) ท่านเป็นสงฆ์ที่มีความรู้ความสามารถเป็นอย่างยิ่งในเรื่องการบริหารจัดการศึกษาของสงฆ์และมีคุณูปการที่สำคัญต่อการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาทั้งของการจัดการศึกษาของสงฆ์ และการจัดการศึกษาประเภทต่าง ๆ รวมทั้งมีข้อมูลที่เกี่ยวข้องมากมายที่ชี้ให้เห็นถึงความเป็นผู้เชี่ยวชาญของท่านในเรื่องการบริหารจัดการศึกษา

เมื่อได้กรณีศึกษาแล้วผู้วิจัยศึกษาสภาพการบริหารจัดการศึกษาที่จัดขึ้นโดยวัดพระปฐมเจดีย์ราชวรมหาวิหาร โดยการศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการศึกษา

---

¹Bogan and BiKlen, 1982: 58, อ้างถึงใน นพดล เจนอักษร, “การใช้อำนาจในการบริหารของผู้นำทางการบริหารการศึกษาไทย กรณีศึกษาเชิงคุณภาพ” (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2537), 19.

บทบาทของเจ้าอาวาสในการบริหารจัดการศึกษาในวัด จากหนังสือในห้องสมุด บทความวิชาการ วารสาร และจากอินเทอร์เน็ตทั้งในประเทศและต่างประเทศ ผู้วิจัยติดต่อประสานงานกับพระธรรมปริยัติเวที (สุเทพ ศุสุสธมฺโม) เจ้าคณะภาค 15 และเจ้าอาวาสวัดพระปฐมเจดีย์ราชวรมหาวิหาร อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐมเพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลในด้านประวัติ และรูปแบบวิธีการบริหารจัดการศึกษา และคุณูปการในการสนับสนุนส่งเสริมการจัดการศึกษาของท่าน

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการวิจัย

เพื่อให้ตอบข้อคำถามและวัตถุประสงค์การวิจัยผู้วิจัยกำหนดขั้นตอนและวิธีการดำเนินการวิจัยเป็น 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ผู้วิจัยดำเนินการกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

1. ศึกษา วิเคราะห์เอกสาร บทความทางวิชาการ วารสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการศึกษาโดยสงฆ์และบทบาทของเจ้าอาวาสในการจัดการศึกษาในวัด ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ตลอดจนศึกษาประวัติและผลงานด้านการบริหารการจัดการศึกษาของพระธรรมปริยัติเวที (สุเทพ ศุสุสธมฺโม) เจ้าอาวาสวัดพระปฐมเจดีย์ราชวรมหาวิหาร อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐมและเจ้าคณะภาค 15

2. นำข้อสรุปที่ได้มาจากการวิเคราะห์เอกสาร (Content Analysis) องค์ความรู้เกี่ยวกับบทบาทของเจ้าอาวาสในการบริหารการจัดการศึกษาในวัดใช้เป็นกรอบในการสร้างแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง (Semi-Structured Interview)

ขั้นที่ 2 เก็บข้อมูลภาคสนามใช้วิธีการสัมภาษณ์โดยเก็บข้อมูลจากบุคคลหลัก (key informant) คือพระธรรมปริยัติเวที (สุเทพ ศุสุสธมฺโม) เจ้าคณะภาค 15 เจ้าอาวาสวัดพระปฐมเจดีย์ราชวรมหาวิหาร อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม ซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลที่ต้องการในระดับลึกได้มากที่สุด รวมทั้ง และผู้เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการศึกษาของพระธรรมปริยัติเวที (สุเทพ ศุสุสธมฺโม) ในฐานะเจ้าอาวาสวัดพระปฐมเจดีย์ราชวรมหาวิหาร อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐมและในฐานะเจ้าคณะภาค 15 จนได้ข้อมูลที่ซ้ำกันมากพอสมควร พอที่จะรวบรวมเป็นแนวคิด และอธิบายรูปแบบ /แนวทางการบริหารจัดการศึกษาของพระธรรมปริยัติเวที (สุเทพ ศุสุสธมฺโม) ได้อย่างชัดเจน นอกจากนี้ผู้วิจัยยังใช้วิธีการศึกษาเอกสารเพื่อให้ได้มาซึ่งคำตอบในเรื่องประวัติและคุณูปการที่เป็นผลมาจากการบริหารจัดการศึกษาของพระธรรมปริยัติเวที (สุเทพ ศุสุสธมฺโม)

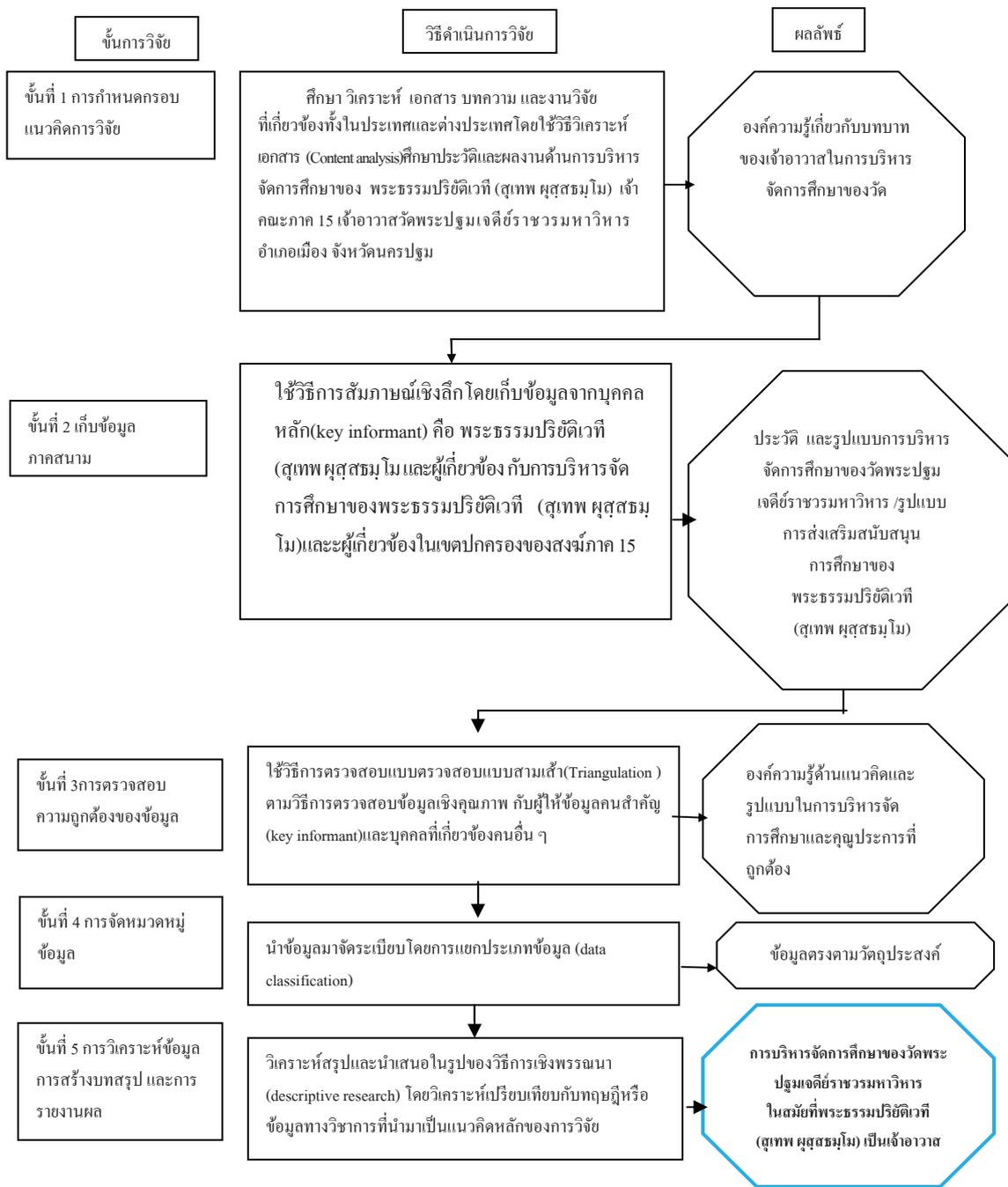
ขั้นที่ 3 การตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล โดยวิธีการตรวจสอบแบบสามเส้า (Triangulation) ตามวิธีการตรวจสอบข้อมูลเชิงคุณภาพ² ดำเนินการ 3 วิธีการ คือ 1) การตรวจสอบแบบสามเส้าด้านข้อมูล (Data triangulation) คือการตรวจสอบข้อมูลจากแหล่งเวลา แหล่งสถานที่ และแหล่งบุคคลที่แตกต่างกัน ได้แก่ การสัมภาษณ์บุคคลกลุ่มต่างๆ เกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษา ของพระธรรมปริยัติเวที (สุเทพ ศุภสัทธโม) และการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษา โดยใช้แนวคำถามที่ตอบวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดการวิจัยแล้ว ก็ไปสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องคนอื่น ๆ ต่อไป โดยใช้การสัมภาษณ์จากคำถามชุดเดียวกัน แล้วนำข้อมูลมาประมวลผล ข้อมูลคำตอบใดที่ขัดแย้งกันก็จะรวบรวมคำตอบที่ได้ไปย้อนถามผู้ให้ข้อมูลเรียงตามลำดับลงมา โดยเริ่มจากผู้ให้ข้อมูลหลักก่อน คือพระธรรมปริยัติเวที (สุเทพ ศุภสัทธโม) จนได้คำตอบที่ตรงกัน เพื่อหาความเชื่อถือได้ของข้อมูลและตรวจสอบความครบถ้วนและคุณภาพของข้อมูล 2) การตรวจสอบด้านทฤษฎี (Theory Triangulation) พิจารณาว่าเมื่อมีการวิเคราะห์ข้อมูลในแต่ละประเด็นเมื่อใช้แนวคิดทฤษฎีต่างกัน การแปลความหมายที่ได้จะมีความเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร 3) การตรวจสอบแบบสามเส้าด้านวิธีการรวบรวมข้อมูล (Methodological Triangulation) พิจารณาว่าเมื่อใช้วิธีการต่างๆ เก็บรวบรวมข้อมูลในเรื่องเดียวกัน ได้แก่ การศึกษาถึงแบบแผนการปฏิบัติงาน เก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสัมภาษณ์ ข้อมูลที่ได้จะมีความเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร และรวมทั้งการตรวจสอบด้าน ผู้เก็บรวบรวมข้อมูล พิจารณาว่าเมื่อผู้เก็บรวบรวมข้อมูลหลายคนเก็บในประเด็นเดียวกันจะมีความเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร

ขั้นที่ 4 การจัดหมวดหมู่ของข้อมูลข้อมูลที่ผ่านการตรวจสอบแล้วจะนำมาจัดระเบียบ โดยการแยกประเภทข้อมูล (data classification) เป็นประเภทต่าง ๆ ตามกรอบแนวคิดและวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

ขั้นที่ 5 การวิเคราะห์ข้อมูลการสร้างบทสรุป และการรายงานผล จะกระทำควบคู่กันไป ในระหว่างการออกภาคสนาม (field work) โดยนำข้อมูลที่ได้อันวิเคราะห์สรุปและนำเสนอในรูปแบบของวิธีการเชิงพรรณนา (descriptive research) โดยวิเคราะห์เปรียบเทียบกับทฤษฎีหรือข้อมูลทางวิชาการที่ผู้วิจัยมาเป็นแนวคิดหลักของการวิจัยในครั้งนี้

จากรายละเอียดขั้นตอนการดำเนินการวิจัยข้างต้น สามารถสรุปได้ดังแผนภูมิที่ 12

²สุภางค์ จันทวานิช, *วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ*, พิมพ์ครั้งที่ 6 (กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542), 34-36.

แผนภูมิที่ 12 แสดงขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

เพื่อให้งานวิจัยนี้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยจึงกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัย โดยประกอบด้วยแผนแบบการวิจัย ประชากร กลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูล ตัวแปรที่ศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การสร้างและพัฒนาเครื่องมือการเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

แผนแบบของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยใช้วิธีการเชิงพรรณนา (Descriptive Research)

พลวิจัย(Subjects)ที่ใช้วิจัยในครั้งนี้ คือ พระธรรมปริยัติเวที(สุเทพ ผุสุสขมฺโม) เจ้าอาวาสวัดพระปฐมเจดีย์ราชวรมหาวิหาร อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐมเจ้าคณะภาค 15 และผู้เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการศึกษาของพระธรรมปริยัติเวที(สุเทพ ผุสุสขมฺโม)ในจังหวัดนครปฐมและเขตปกครองสงฆ์ภาค 15

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้คือตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการศึกษา ในวัดพระปฐมเจดีย์ราชวรมหาวิหาร ของพระธรรมปริยัติเวที (สุเทพ ผุสุสขมฺโม) เจ้าอาวาสวัดพระปฐมเจดีย์ราชวรมหาวิหาร และ เจ้าคณะภาค 15ประกอบด้วย 1)การบริหารจัดการศึกษาของวัดพระปฐมเจดีย์ราชวรมหาวิหาร ในสมัยที่ พระธรรมปริยัติเวที(สุเทพ ผุสุสขมฺโม)เป็นเจ้าอาวาสและ 2) รูปแบบ/แนวทางการบริหารจัดการศึกษาของวัดพระปฐมเจดีย์ราชวรมหาวิหาร ในสมัยที่พระธรรมปริยัติเวที (สุเทพ ผุสุสขมฺโม) เป็นเจ้าอาวาส 3)และรูปแบบ/แนวทางการส่งเสริมสนับสนุนการบริหารจัดการศึกษาของ พระธรรมปริยัติเวที(สุเทพ ผุสุสขมฺโม) ในฐานะเจ้าคณะภาค 15

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

แบบสัมภาษณ์ (Interview)

เป็นแบบสัมภาษณ์ชนิดกึ่งมีโครงสร้าง ใช้การสัมภาษณ์แบบเปิดกว้าง (Open Interview) และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (Indepth Interview) เพื่อให้ทราบข้อมูลในเชิงลึกเกี่ยวกับการบทบาทของพระธรรมปริยัติเวที (สุเทพ ผุสุสขมฺโม)เจ้าคณะภาค 15 เจ้าอาวาสวัดพระปฐมเจดีย์

ราชวรมหาวิหาร อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐมในการบริหารการจัดการศึกษาในวัดพระปฐมเจดีย์ราชวรมหาวิหารประกอบด้วย 1) การบริหารจัดการศึกษาของวัดพระปฐมเจดีย์ราชวรมหาวิหาร 2) รูปแบบ/แนวทางการบริหารจัดการศึกษาของวัดพระปฐมเจดีย์ราชวรมหาวิหารในสมัยที่ พระธรรมปริยัติเวที(สุเทพ ศุสุสธมฺโม) เป็นเจ้าอาวาสและ 3) รูปแบบ/แนวทางการส่งเสริม สนับสนุน การจัดการศึกษาของพระธรรมปริยัติเวที(สุเทพศุสุสธมฺโม) ในฐานะเจ้าคณะภาค 15 รวมทั้งอัตตะชีวประวัติ และคุณูปการที่เป็นผลมาจากการบริหารจัดการศึกษาของพระธรรมปริยัติเวที (สุเทพ ศุสุสธมฺโม)

การสร้างเครื่องมือในการวิจัย

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีขั้นตอนการสร้าง ดังต่อไปนี้

แบบสัมภาษณ์ เป็นแบบสัมภาษณ์ชนิดกึ่งมีโครงสร้างโดยใช้การสัมภาษณ์แบบเปิดกว้าง (Open Interview) และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (Indepth Interview) เพื่อให้ทราบข้อมูลในเชิงลึกเกี่ยวกับเกี่ยวกับบทบาทของพระธรรมปริยัติเวที (สุเทพ ศุสุสธมฺโม) ในการบริหารจัดการศึกษาในวัดพระปฐมเจดีย์ราชวรมหาวิหาร อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐมมีวิธีการสร้างดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการศึกษา ภาระงานตามกรอบการจัดการศึกษาโดยสังเขป
2. กำหนดกรอบแนวคิด ขอบเขต ของการสัมภาษณ์ให้ครอบคลุมเนื้อหาของการวิจัย ซึ่งประกอบด้วยการจัดการศึกษาด้านการศาสนศึกษา ด้านการศึกษาสงเคราะห์ ในวัดพระปฐมเจดีย์ราชวรมหาวิหาร ในสมัยของพระธรรมปริยัติเวที (สุเทพ ศุสุสธมฺโม) เป็นเจ้าอาวาส
3. สร้างแบบสัมภาษณ์ตามกรอบแนวคิดที่กำหนด
4. นำแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบประเด็นการสัมภาษณ์ว่าครอบคลุมหรือไม่
5. นำแบบสัมภาษณ์ที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นแล้วนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ด้วยเหตุที่การวิจัยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยใช้วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลหลายวิธีประกอบกันเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนลุ่มลึกความชัดเจนเพียงพอสำหรับการตอบปัญหาของการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยเพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลถึงพระธรรมปริยัติเวที(สุเทพ ศุสุสธมฺโม)เจ้าอาวาสวัดพระปฐมเจดีย์ราชวรมหาวิหาร

และผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ทั้งนี้ได้ชี้แจงวัตถุประสงค์การวิจัย ว่าผู้วิจัยต้องการศึกษาสภาพการดำเนินการบริหารจัดการศึกษาในวัดพระปฐมเจดีย์ราชวรมหาวิหาร รวมทั้งชี้แจงขั้นตอนและวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่

1. รวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องตามประเด็นที่กำหนดไว้ โดยศึกษาจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Source) ในการศึกษาข้อมูลทางเอกสารจะกระทำก่อนที่จะเข้าไปเก็บข้อมูลภาคสนาม และในขณะระหว่างเก็บข้อมูลภาคสนาม ข้อมูลที่ทำการศึกษา ได้แก่ เอกสารงานวิจัยต่าง ๆ ข้อมูลจากหน่วยงานราชการ และแหล่งข้อมูลอื่น ๆ

2. เก็บข้อมูลภาคสนาม (Field Research) ข้อมูลเชิงกายภาพใช้วิธีสัมภาษณ์โดยใช้แบบสัมภาษณ์ชนิดกึ่งมีโครงสร้าง (Semi - Structured Interview) เพื่อเก็บข้อมูลพื้นฐาน และสภาพแวดล้อมทั่วไป

3. รวบรวมข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมายด้วยวิธีสัมภาษณ์ โดยใช้แบบสัมภาษณ์ชนิดกึ่งมีโครงสร้าง (Semi - Structured Interview) สำหรับข้อมูลพื้นฐาน และคำถามที่ตั้งไว้ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ในการเก็บข้อมูลตามสภาพความเป็นจริงของแต่ละสถานการณ์

4. ในการวิจัยครั้งนี้ใช้ระยะเวลาในการดำเนินการวิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามทั้งสิ้น 5 เดือน คือ ตั้งแต่เดือนเมษายน – สิงหาคม พ.ศ. 2557

5. ขอบเขตด้านพื้นที่ ผู้วิจัยได้เลือกพื้นที่ทำการศึกษาดังวิธีการแบบเจาะจง (Purposive Sampling Method) เพื่อให้ได้พื้นที่ที่มีลักษณะการผสมผสานครอบคลุมในจังหวัดนครปฐมและภาคการปกครองสงฆ์ภาค 15 เพื่อให้ได้พลวิจัย ที่หลากหลาย³

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยในช่วงเวลาที่ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยลงเก็บข้อมูลภาคสนาม ไม่ว่าจะเป็นการสังเกต การสัมภาษณ์ และการศึกษาเอกสารนั้น ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

1. การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

1.1 ใช้ข้อมูลจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเป็นแนวทางในการจำแนกข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร การสำรวจเบื้องต้น การสัมภาษณ์ ออกเป็นหมวดหมู่ โดยยึดหลักเกณฑ์ตามความมุ่งหมายของการวิจัยเป็นหลัก

³บุญใจ ศรีสถิตนรากร, ระเบียบวิธีการวิจัยทางพยาบาลศาสตร์ (กรุงเทพฯ: บริษัท ยูเออนด์ ไอ อินเทอร์เน็ตมีเดีย จำกัด, 2547), 270.

1.2 การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ที่ได้จากการศึกษาการสำรวจเบื้องต้น การสัมภาษณ์การสังเกต แบบสามเส้า (Triangulation) คือ ตามวิธีการตรวจสอบข้อมูลเชิงคุณภาพ⁴ ดำเนินการ3วิธีการ 1) การตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (Data triangulation) คือ การตรวจสอบข้อมูลจากแหล่งเวลา แหล่งสถานที่ และแหล่งบุคคลที่แตกต่างกัน ได้แก่ การสัมภาษณ์บุคคลกลุ่มต่างๆ เกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษาของพระธรรมปริยัติเวที(สุเทพ ศุสุสขุมโม)และการสอบถามเกี่ยวกับทักษะในการบริหารการจัดการศึกษาของพระธรรมปริยัติเวที(สุเทพ ศุสุสขุมโม) จากบุคคลกลุ่มต่าง ๆ มีความแตกต่างกันหรือสอดคล้องกันอย่างไร 2) การตรวจสอบด้านทฤษฎี (Theory Triangulation) พิจารณาว่าเมื่อมีการวิเคราะห์ข้อมูลในแต่ละประเด็นเมื่อใช้แนวคิด ทฤษฎีต่างกัน การแปลความหมายที่ได้จะมีความเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร 3) การตรวจสอบด้านวิธีการรวบรวมข้อมูล (Methodological Triangulation) พิจารณาว่าเมื่อใช้วิธีการต่างๆ เก็บรวบรวมข้อมูลในเรื่องเดียวกันได้แก่ การศึกษาถึงแบบแผนการปฏิบัติงาน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสนทนากลุ่ม การสัมภาษณ์ ข้อมูลที่ได้จะมีความเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร และรวมทั้งการตรวจสอบด้านผู้เก็บรวบรวมข้อมูล พิจารณาว่าเมื่อผู้เก็บรวบรวมข้อมูลหลายคนเก็บในประเด็นเดียวกันจะเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร

2. การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ในรูปของการพรรณนา (Descriptive Analysis) จำแนกประเด็นเนื้อหาตามความมุ่งหมายและพื้นที่ของการวิจัยจะใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลในภาคสนามควบคู่กันไป โดยมีการตรวจสอบและตีความข้อมูลตลอดเวลาขณะที่ปฏิบัติการภาคสนาม มีการจัดทำบันทึกภาคสนามไว้อย่างละเอียดและเป็นระบบ พร้อมทั้งได้มีการทำดัชนี (Index) ตามกรอบแนวคิดการวิจัยที่ได้กำหนดไว้เพื่อตอบปัญหาการวิจัย และผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการสร้างข้อสรุป ดังนี้

2.1 เนื้อหา(Content Analysis) ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ที่จำแนกตามประเด็นของกรอบแนวคิดการวิจัยเพื่อสร้างเป็นข้อสรุปเบื้องต้นจากข้อมูลที่เป็นเอกสารของโรงเรียน

2.2 การวิเคราะห์โดยการจำแนกประเภทข้อมูล (Typological Analysis) คือการจำแนกประเภทข้อมูลเป็นชนิด ๆ ทั้งโดยใช้แนวคิดทฤษฎี และไม่ใช้แนวคิดทฤษฎี

⁴สุภางค์ จันทวานิช, วิจัยวิจัยเชิงคุณภาพ, พิมพ์ครั้งที่ 6 (กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542), 34.

2.3 การเปรียบเทียบข้อมูล (Comparison) โดยการนำข้อมูลที่ได้นำมาเปรียบเทียบปรากฏการณ์ที่ได้จากการที่ผู้วิจัยสังเกตหลาย ๆ เหตุการณ์เพื่อหาความสัมพันธ์ ความสอดคล้อง หรือความขัดแย้งของข้อมูลนำมาเปรียบเทียบข้อมูลโดยทำเป็นตารางหาความสัมพันธ์ของข้อมูลต่าง ๆ เป็นต้น

2.4 การวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytic Induction) เป็นการตีความสร้างข้อสรุปจากรูปธรรม หรือปรากฏการณ์ที่มองเห็น ถ้าข้อสรุปนั้นยังไม่ได้รับการยืนยันก็ถือเป็นสมมติฐานชั่วคราว (Working Hypothesis)

หลังจากที่ผู้วิจัยลงเก็บข้อมูลภาคสนามแล้ว และมีข้อมูลที่ได้มีความครบถ้วนเพียงพอต่อการตอบคำถามของการวิจัยและเพียงพอต่อการนำมาสร้างข้อสรุปเบื้องต้นตามกรอบแนวคิดของการวิจัยแล้ว นำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดมาสรุปเป็นบทบาท/ รูปแบบการบริหารจัดการศึกษาของพระธรรมปริยัติเวที(สุเทพ ศุภสุธรรมโม)ในการบริหารจัดการศึกษาของวัดพระปฐมเจดีย์ราชวรมหาวิหารและคุณูปการที่เป็นผลมาจากการบริหารจัดการศึกษาของพระธรรมปริยัติเวที(สุเทพ ศุภสุธรรมโม)ต่อไป

การตรวจสอบข้อมูล

การตรวจสอบเพื่อหาความเชื่อถือได้ของข้อมูลและตรวจสอบความครบถ้วนและคุณภาพของข้อมูล ดำเนินการโดย ใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูล โดยวิธีการตรวจสอบแบบสามเส้า (Triangulation) ตามวิธีการตรวจสอบข้อมูลเชิงคุณภาพ⁵ ดำเนินการ3วิธีการ 1) การตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล(Data triangulation) คือการตรวจสอบข้อมูลจากแหล่งเวลา แหล่งสถานที่ และแหล่งบุคคลที่แตกต่างกัน ได้แก่ การสัมภาษณ์บุคคลกลุ่มต่างๆ เกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษาของพระธรรมปริยัติเวที(สุเทพ ศุภสุธรรมโม)และการสอบถามเกี่ยวกับทักษะในการบริหารจัดการศึกษาของพระธรรมปริยัติเวที(สุเทพ ศุภสุธรรมโม)จากบุคคลกลุ่มต่าง ๆ ว่ามีความแตกต่างกันหรือสอดคล้องกันอย่างไร 2) การตรวจสอบด้านทฤษฎี (Theory Triangulation) พิจารณาว่าเมื่อมีการวิเคราะห์ข้อมูลในแต่ละประเด็นเมื่อใช้แนวคิด ทฤษฎีต่างกัน การแปลความหมายที่ได้จะมีความเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร 3) การตรวจสอบด้านวิธีการรวบรวมข้อมูล (Methodological Triangulation) พิจารณาว่าเมื่อใช้วิธีการต่างๆ เก็บรวบรวมข้อมูลในเรื่องเดียวกันได้แก่ การศึกษาถึงแบบแผนการปฏิบัติงาน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสนทนากลุ่ม การสัมภาษณ์ ข้อมูลที่ได้จะมีความ

⁵สุภางค์ จันทวานิช, วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ, พิมพ์ครั้งที่ 6 (กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542), 34.

เหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร และรวมทั้งการตรวจสอบด้านผู้เก็บรวบรวมข้อมูล พิจารณาว่าเมื่อผู้เก็บรวบรวมข้อมูลหลายคนเก็บในประเด็นเดียวกันจะเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร

การสังเคราะห์ผลการวิจัย

เป็นการบรรยายสรุปข้อค้นพบที่ได้จากงานวิจัย โดยผู้วิจัยบรรยายให้เห็นถึงความสัมพันธ์และความขัดแย้งระหว่างผลการวิจัย จากค้นพบมาสังเคราะห์เพื่อให้ได้ข้อสรุปที่เป็นข้อความรู้ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยโดยนำข้อสรุปต่างๆ มาเชื่อมโยงจนเป็น โครงสร้างของข้อสรุปที่สามารถตอบคำถามการวิจัยได้ ประกอบด้วย การบริหารจัดการศึกษาของวัดพระปฐมเจดีย์ราชวรมหาวิหาร ในสมัยที่พระธรรมปริยัติเวที (สุเทพ ศุสุธรรมโม) เป็นเจ้าอาวาสรูปแบบ/แนวทางการบริหารจัดการศึกษาของวัดพระปฐมเจดีย์ราชวรมหาวิหาร ในสมัยที่พระธรรมปริยัติเวที(สุเทพ ศุสุธรรมโม) เป็นเจ้าอาวาส และรูปแบบ/แนวทางการส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาของพระธรรมปริยัติเวที(สุเทพศุสุธรรมโม) ในฐานะเจ้าคณะภาค 15 ตลอดจนและอัครตะชีวประวัติ และ คุณูปการที่เป็นผลมาจากการบริหารจัดการศึกษาของพระธรรมปริยัติเวที(สุเทพ ศุสุธรรมโม)

สรุป

การวิจัย เรื่อง การบริหารจัดการศึกษาของวัดพระปฐมเจดีย์ราชวรมหาวิหารในสมัยที่พระธรรมปริยัติเวที (สุเทพ ศุสุธรรมโม) เป็นเจ้าอาวาสมีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1)การบริหารจัดการศึกษาของวัดพระปฐมเจดีย์ราชวรมหาวิหารในสมัยที่พระธรรมปริยัติเวที(สุเทพ ศุสุธรรมโม) เป็นเจ้าอาวาส 2)รูปแบบ/แนวทางการบริหารจัดการศึกษาของวัดพระปฐมเจดีย์ราชวรมหาวิหารในสมัยที่ พระธรรมปริยัติเวที(สุเทพ ศุสุธรรมโม) เป็นเจ้าอาวาส และ 3)รูปแบบ/แนวทางการส่งเสริมสนับสนุนการบริหารจัดการศึกษาของพระธรรมปริยัติเวที(สุเทพ ศุสุธรรมโม) ในฐานะเจ้าคณะภาค 15 ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัย5ขั้นตอน คือการกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย การเก็บข้อมูลภาคสนามใช้วิธีการสัมภาษณ์โดยเก็บข้อมูลจากบุคคลหลัก (key informant) การตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล การจัดหมวดหมู่ของข้อมูลการวิเคราะห์ข้อมูลการสร้างบทสรุป และการรายงานผล โดยนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์สรุปและนำเสนอในรูปแบบของวิธีการเชิงพรรณนา(descriptive research)

ด้วยเหตุที่การวิจัยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยใช้วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลหลายวิธีประกอบกันเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนลุ่มลึกความชัดเจนเพียงพอสำหรับการตอบปัญหาของการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยเพื่อขอความ

อนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลถึงพระธรรมปริยัติเวที(สุเทพ ศุภสขุมโม)เจ้าอาวาสวัดพระปฐมเจดีย์ราชวรมหาวิหาร และผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ทั้งนี้ได้ชี้แจงวัตถุประสงค์การวิจัย ว่าผู้วิจัยต้องการศึกษาสภาพการดำเนินการบริหารจัดการศึกษาในวัดพระปฐมเจดีย์ราชวรมหาวิหาร รวมทั้งชี้แจงขั้นตอนและวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ รวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องตามประเด็นที่กำหนดไว้ โดยศึกษาจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Source) ในการศึกษาข้อมูลทางเอกสารจะกระทำก่อนที่จะเข้าไปเก็บข้อมูลภาคสนาม และในขณะระหว่างเก็บข้อมูลภาคสนาม ข้อมูลที่ทำการศึกษา ได้แก่ เอกสารงานวิจัยต่าง ๆ ข้อมูลจากหน่วยงานราชการ และแหล่งข้อมูลอื่น ๆ

ในการวิจัยครั้งนี้ใช้ระยะเวลาในการดำเนินการวิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามทั้งสิ้น 5 เดือน นับตั้งแต่เดือนเมษายน – สิงหาคม พ.ศ. 2557 ขอบเขตด้านพื้นที่ ผู้วิจัยได้เลือกพื้นที่ทำการศึกษาด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อให้ได้พื้นที่มีลักษณะการผสมผสานครอบคลุมในจังหวัดนครปฐมและภาคการปกครองสงฆ์ภาค 15 เพื่อให้ได้คำตอบที่หลากหลาย